

n é b i h

Termőföldtől az asztalig

A termék megfelelőség igazolása a vizsgálati eredmények alapján

Prof. Dr. Ambrus Árpád
NÉBIH ÉKI

Tárgyalt témák

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

1. Mit tudunk a vizsgálati eredmények bizonytalanságának a forrásairól
  - vizsgálati eredmények bizonytalansági forrásai
  - a mintavétel kiküszöbölhetetlen bizonytalansága és az azt befolyásoló tényezők
  - a növényvédőszer-maradékok eloszlása, tipikus átlagos variabilitása
2. A jogszabályokban meghatározott szennyezőanyag határértékek helyes értelmezése
3. Hogy lehet az ismereteket felhasználni a tudatos és megbízható termékellenőrzés során.
4. Következtetések

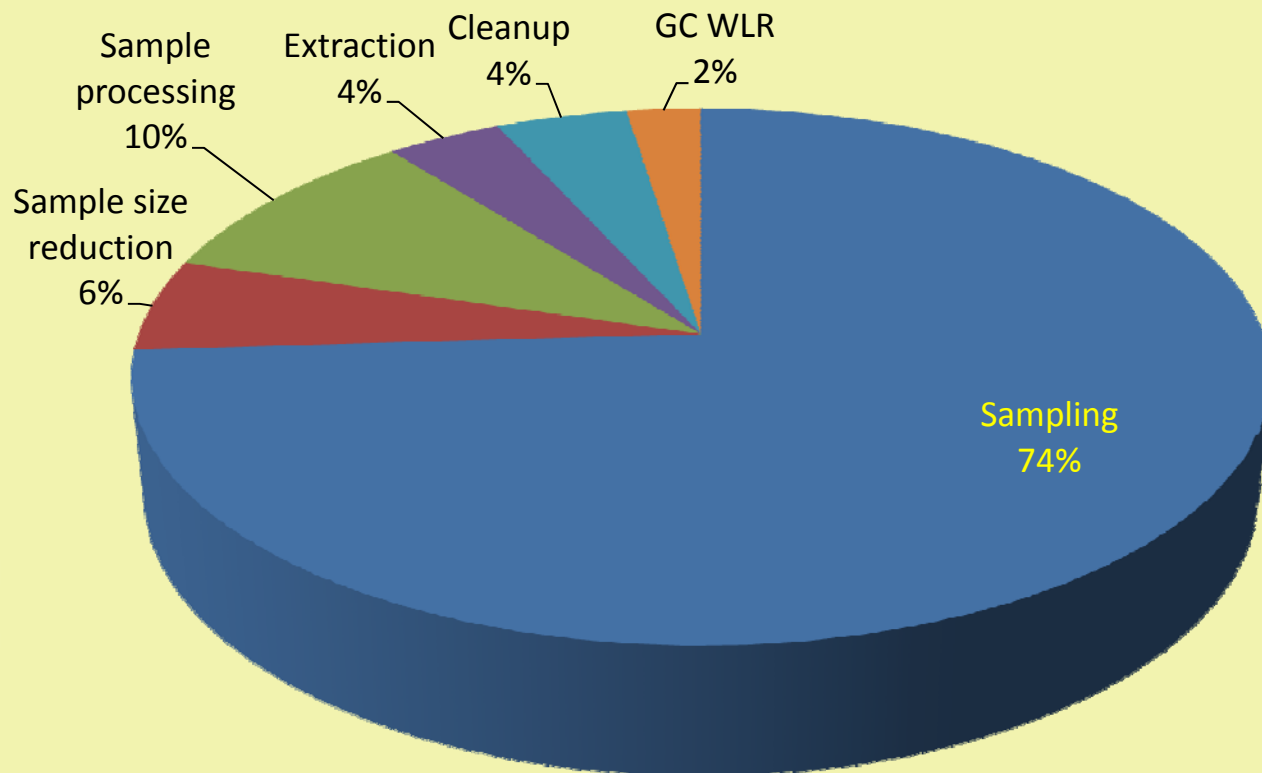

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Mit tudunk a vizsgálati eredmények bizonytalanságának a forrásairól

Az analitikai műveletek hozzájárulása az eredmény bizonytalansághoz ($CV_R=0.38$)

Az analitikai minta analízisének a hozzájárulása csupán 10%

Az eredmények összetett bizonytalansága (S_{Res})

$$S_{Res} = \sqrt{S_S^2 + S_L^2}$$

$$CV_{Res} = \sqrt{CV_S^2 + CV_L^2}$$

$$CV_{Lc} = \sqrt{CV_{SS}^2 + CV_{Sp}^2 + CV_A^2}$$

Körvizsgálatok és a legtöbb belső minőségbiztosítási eljárás csak a CV_A -ra ad információt!

Mit tudunk a CV_S , CV_{SS} , CV_{Sp} hozzájárulásáról??

A laboratóriumon belüli reprodukálhatóság, CV_L , meghatározása

- Gyűjtse össze az ismételt analitikai minta vizsgálat 99%-os kritikus intervallumon belüli értékeit.
- Számítsa ki az ismételt mérések relatív különbségét és azok szórását:

$$R_{\Delta i} = 2(R_{i1} - R_{i2}) / (R_{i1} + R_{i2})$$

$$CV_{Lab} = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n R_{\Delta i}^2}{2n}}$$

$$CV_L = \left(\frac{\sum R_{\Delta i}}{n} \right) / 1.128$$

$v = n$
(# : ismételt porciók száma)

Részecskeméret hatása

Gy's mintavételi relatív SD

$$CV_{Sp} = Cd^3 \left(\frac{1}{M_{Tp}} - \frac{1}{M_{As}} \right)$$

C : alaki tényező,

d : szemcseméret eloszlás 95% felső határa,

M_{Tp} : az extrakcióra kerülő mintahányad tömege,

M_{As} : a homogenizált minta teljes tömege

Ingamells' sampling constant: $K_s = M_{Tp} CV_{Sp}^2$

Növényvédőszer-maradékok eloszlása

- Az egyedi termények szermaradék tartalma széles intervallumban változik.
- 200-300 elemi minta vizsgálata alapján nem tudjuk megkülönböztetni a növényvédő szer, dózis, várakozási idő, egyes növényfajták okozta esetleges különbségeket.
- A legjobb becslést az elemi mintasokaságok átlagos CV értéke adja.
- Horváth et al: J. Environ. Sci. & Health, Part B: 48:8, 615-625, 2013.

Mintavétel bizonytalansága

- Ha nem ismert egy termék esetén a vizsgált komponens megoszlása akkor a mintavétel bizonytalanságát előzetesen meg kell határozni
- Kevés minta alapján a mintavétel bizonytalanságát meghatározni nem lehet.
- Külön figyelmet kell fordítani a darabos, granulált termékek vizsgálati biztonságára.
- Csupán a minta és vizsgálati szám alapján nem lehet a mintavételi tervet optimalizálni. A hibás termék visszautasításából adódó veszteséget, erkölcsi kárt is figyelembe kell venni.

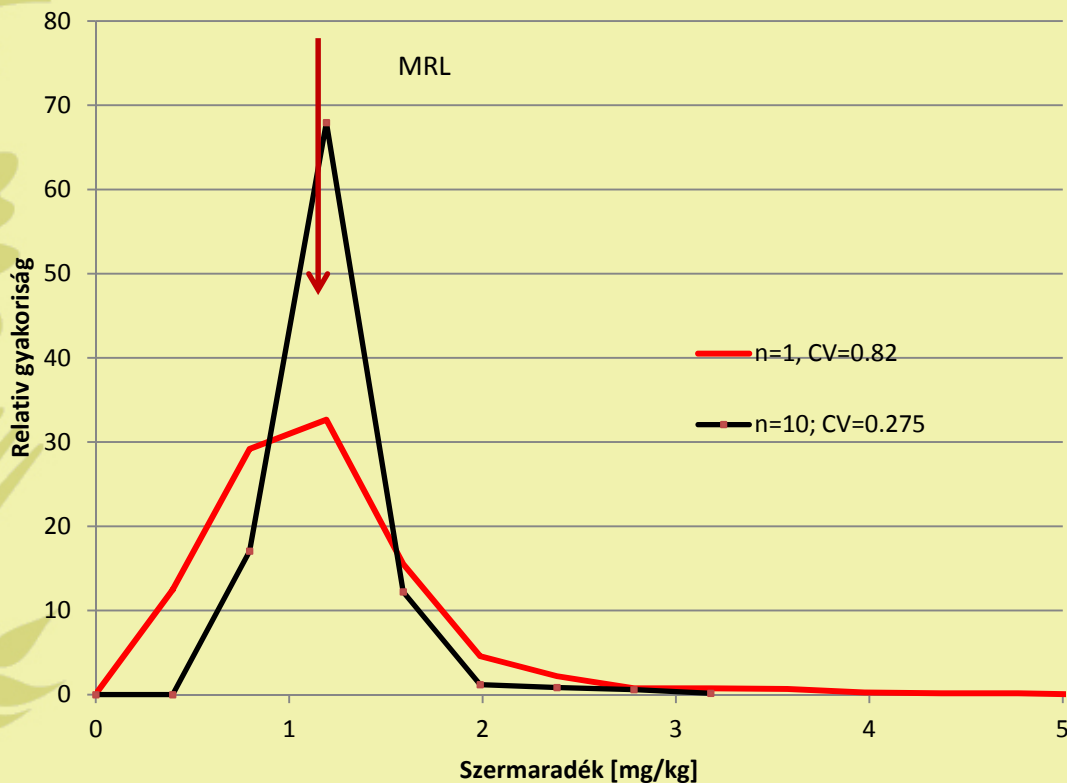
A szermaradékok tipikus variabilitása

	CV _{typ}	CV _{0.95UCL}	CV ₁₀
Nagy méretű termények	0.8	0.90	0.40
Közepes és kis méretű termények	0.8	0.90	0.29
Leveles zöldségek	0.7	0.79	0.25
Piaci minták	1.1	1.24	0.39

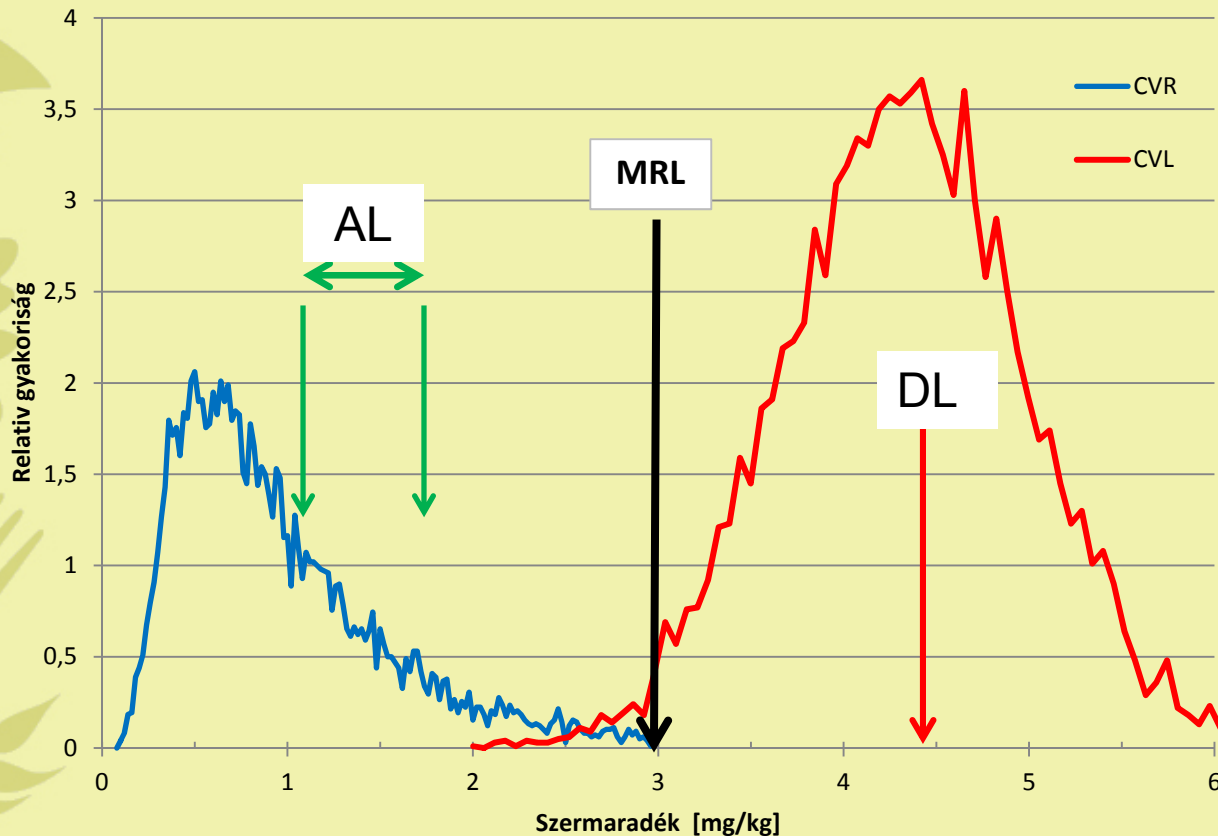

Szermaradékok eloszlása és a határérték viszonya;

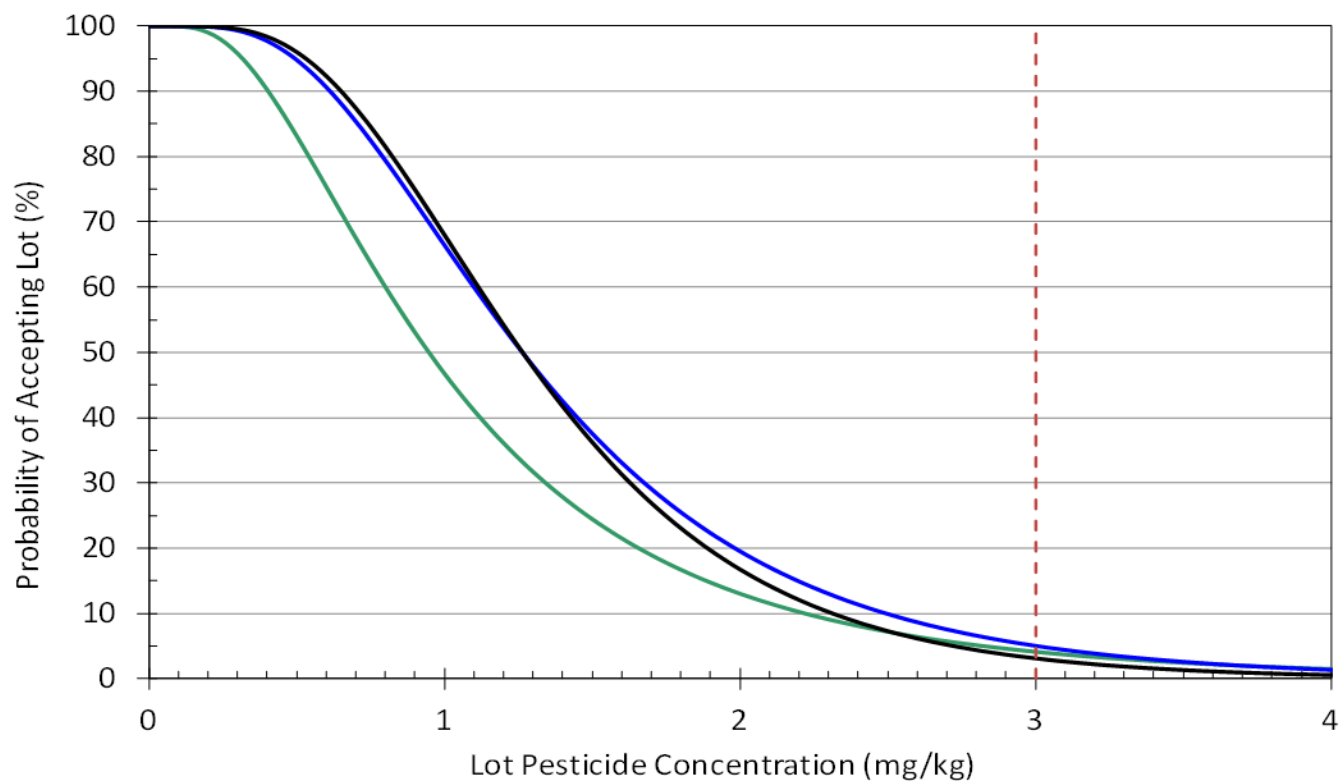
Ha a minták átlagos szermaradék tartalmát az MRL-hez viszonyítom az esetek 50%-ban alábecsülöm a tétel szermaradék tartalmát

MRL helyes értelmezése

Szermaradék a kezelt terméskből
vett mintákban (n=10)
 $\mu=1$ $CV=0.73$ $P_{0.98}=2.88$

Szermaradék piaci ellenőrző
mintában (n=10) $\mu=4.45$ $CV=0.15$

— (1) 1x5 primary samples, AL < 0.76 mg/kg   — (2) 2x5 primary samples, AL < 1.456 mg/kg
— (3) 3x5 primary samples, AL < 1.748 mg/kg   - - Legal Limit

Hogy tudjuk a termék megfelelőségét igazolni?

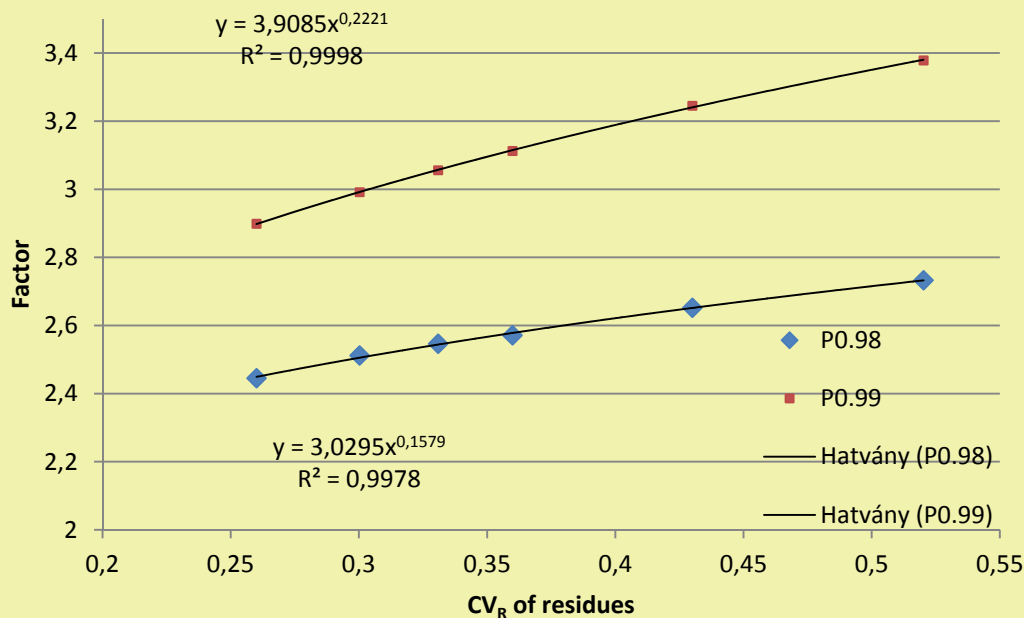

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

$CV_{S1}=1.73$	Curve #1	Curve #2	Curve #3
No Laboratory Samples	1	2	3
No of primary samples	5	5	5
CV_L	0.15	0.15	0.15
No of test portion	1	1	1
Accept Limit<= (mg/kg)	0.76	1.46	1.75
	Variance ratio %		
Sampling	95.95	95.95	95.95
CV_L	4.05	4.05	4.05
	100.00	100.00	100.00
	Variance ratio %		
Sampling	97.93	97.93	97.93
CV_L	2.07	2.07	2.07
	100.00	100.00	100.00

Action limit számítása

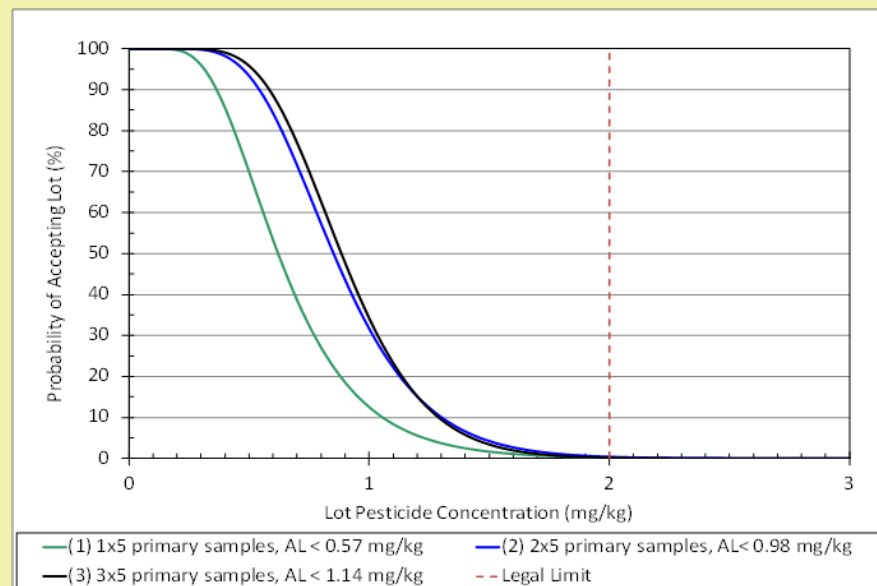
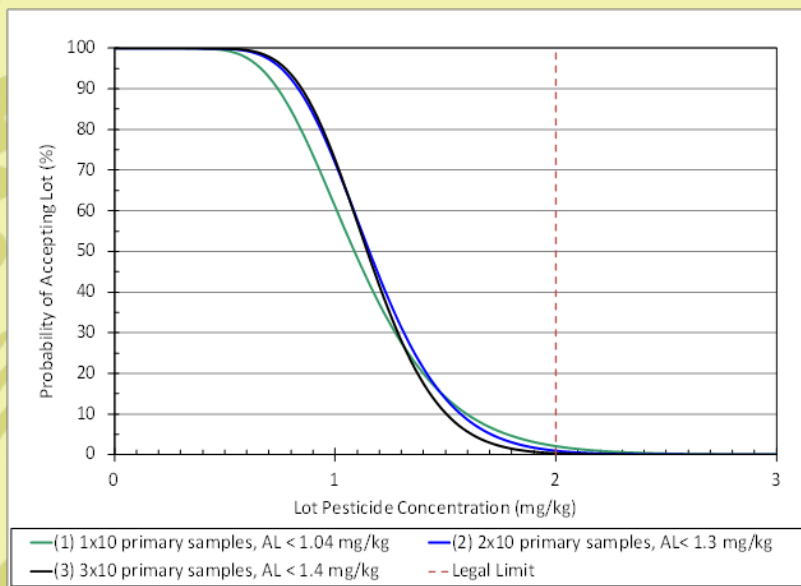

$$AL = 0.98 * MRL - F_{0.98} * CV_R \quad AL = 0.99 * MRL - F_{0.99} * CV_R$$

Examples

P0.99, n=10; 2anal rep AL 1.04, 1.30, 1.40

P0.99, n=10; 1anal rep AL 0.57, 0.98, 1.14

A vizsgált tétel megfelelősége 1 minta és 1 párhuzamos vizsgálattal is igazolható, de akkor a mintában mért szermaradék $\leq AL=0.57$ míg az **MRL=2**
3 minta 2 párhuzamos mérés: átlagos szermaradék $\leq AL=1.4$

Gyakorlati AL koncentrációk

		$CV_L=0.16$	No of samples		
	CVs	No of anal	1	2	3
Káposzta	0.42	1	0.57	0.98	1.14
		2	0.63	1.06	1.23
Alma	0.30	1	1.13	1.33	1.41
		2	1.19	1.40	1.49

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Szemes termények vizsgálata

Részecskeméret hatása; a darálás finomsága döntő

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Gy's mintavételi relatív SD

$$CV_{Sp} = Cd^3 \left(\frac{1}{M_{Tp}} - \frac{1}{M_{As}} \right)$$

C : alaki tényező,

d : szemcseméret eloszlás 95% felső határa,

M_{Tp} : az extrakcióra kerülő mintahányad tömege,

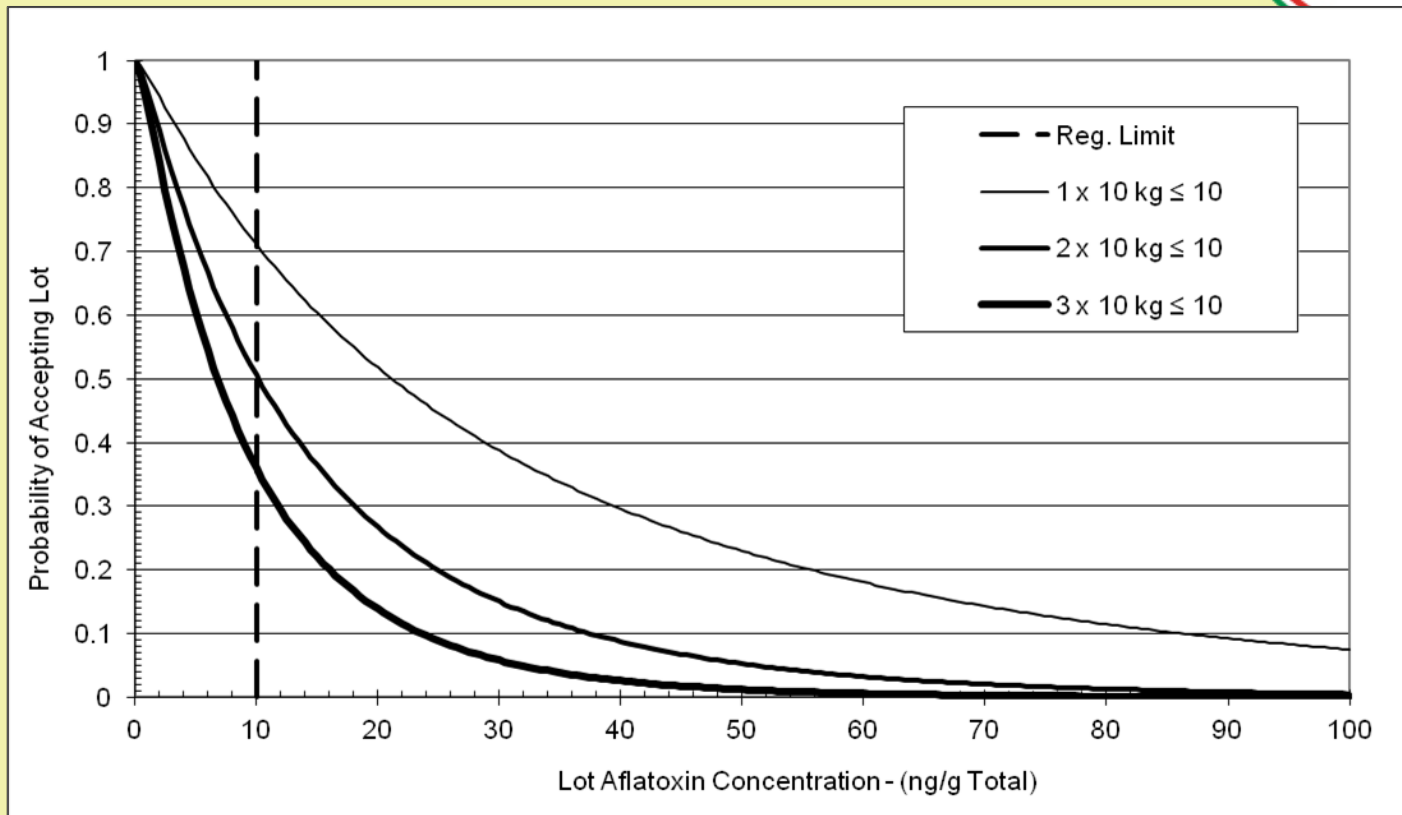
M_{As} : a homogenizált minta teljes tömege

Ingamells' sampling constant: $K_s = M_{Tp} CV_{Sp}^2$

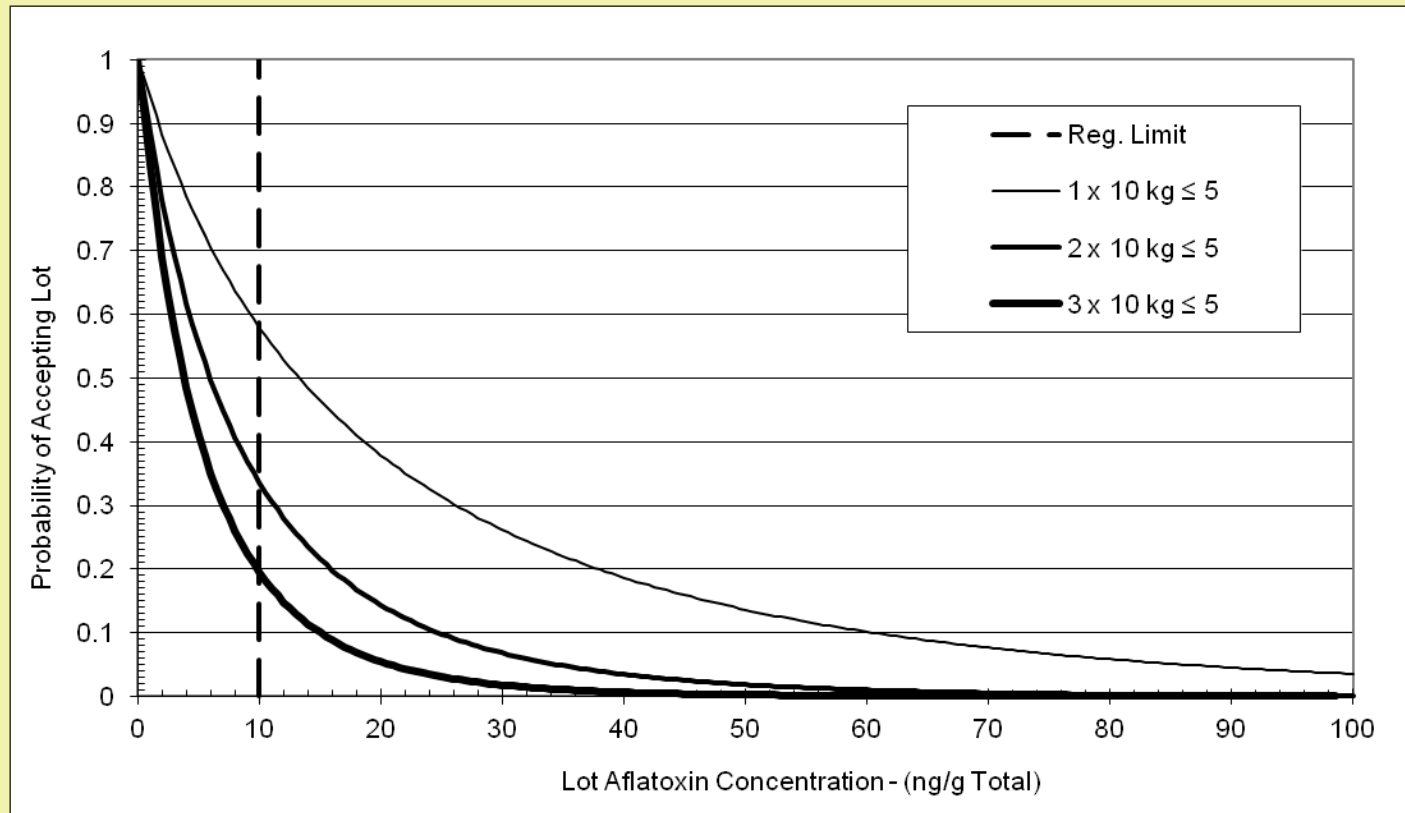
Héjas pisztácia aflatoxin szennyezettsége detektálási valószínűsége

ML 10 ng/g; lot AC/Reject 5 ng/g

Héjas pisztácia aflatoxin szennyezettsége detektálási valószínűsége

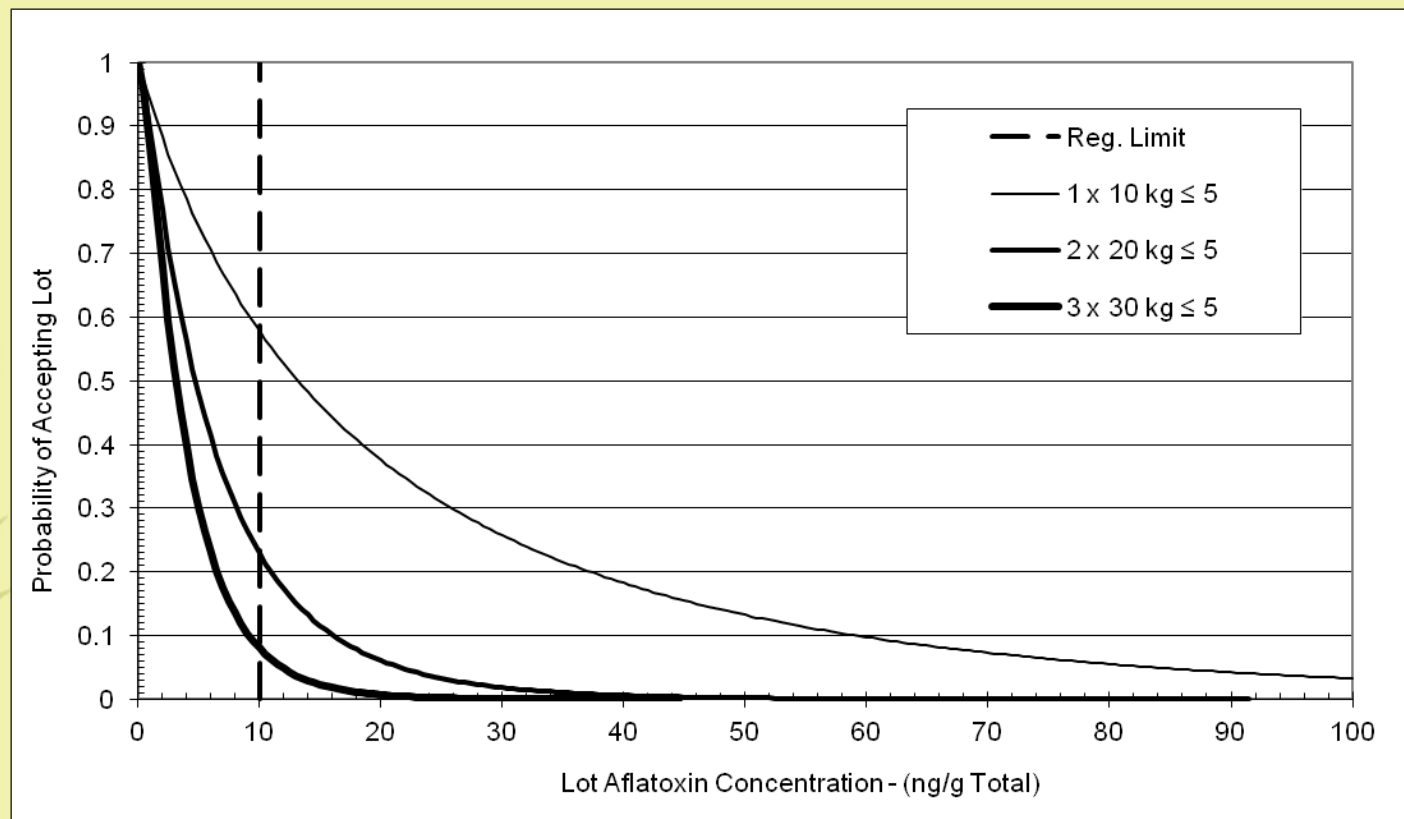
ML 10 ng/g; lot AC/Reject 5 ng/g

Héjas pisztácia aflatoxin szennyezettsége detektálási valószínűsége

ML 10 ng/g; lot AC/Reject 5 ng/g

OC 2 and OC 3 2 párhuzamos analízis

Következtetések

- A termék forgalmazás előtti ellenőrzésénél a határértéknél kisebb AL meghatározása szükséges úgy, hogy az legalább 98-99%-os termék megfelelőséget biztosítson.
- Az AL függ a CV_1 és CV_R (n, p, ap, CV_L) értékétől.
- A vizsgálati mintának meg kell felelni az ellenőrzésnél alkalmazott minimális mintaméretnek.
- Körvizsgálatokon elért jó eredmény nem garancia arra, hogy a labor a normál mintákat is megbízhatóan és pontosan tudja meghatározni ($CV_A \neq CV_L$).
- A növényvédőszer-maradékokal végzett modellvizsgálatok eredményei természetesen egyéb szennyezőkre, adalékanyagokra is alkalmazhatók, ha a mintavétel bizonytalansága ismert.

Referencia

A NÉBIH munkatársainak előadásaiban bemutatott módszerek és eredmények az EU 7-es kutatási keretprogramjával támogatott

projekt keretében végrehajtott kutatás részét képezik.

Köszönöm a figyelmüket!

